

Utredning knyttet til valgfri protokoll om individklagerett til FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Regjeringen har besluttet at det skal innhentes en ekstern utredning av konsekvenser ved eventuell norsk tilslutning til den valgfrie protokollen om individuell klagerett til FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (heretter: protokollen).

Utenriksdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet har utarbeidet følgende mandat for en slik utredning:

Mandat

Bakgrunn:

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ble vedtatt i 2006 og trådte i kraft i 2008. Norge ratifiserte konvensjonen 3. juni 2013.

Overvåkingen av statenes etterlevelse av deres forpliktelser under konvensjonen skjer hovedsakelig gjennom CRPD-komiteens eksaminasjon av statenes periodiske rapporter, jf. CRPD artikkel 35 og 36. En valgfri protokoll om en individklageordning ble vedtatt samtidig med konvensjonen, og trådte i kraft i 2008. 85 stater var part i protokollen pr. 23. januar 2015. Norge har ikke undertegnet protokollen.

Utredersens oppgaver:

1. Analysere og vurdere antatte vesentlige konsekvenser ved eventuell norsk tilslutning til protokollen, herunder langsiktige rettslige, administrative og økonomiske konsekvenser, uten å gi noen konkret tilrådning. Antatt usikkerhet med hensyn til framtidig utvikling og konsekvensenes art og styrke skal angis.
2. Redegjøre for protokollens innhold og retts tekniske oppbygning, herunder eventuelle særtrekk ved denne individklageordningen sammenlignet med andre individklageordninger knyttet til FNs menneskerettighetskonvensjoner.
3. Redegjøre for CRPD-komiteens behandling av saker i henhold til protokollen. Vurdere om komiteens sammensetning, arbeidsmetode, ressurser og rammer forøvrig sikrer en forsvarlig behandling av individklager, herunder grunnleggende opplysnings- og kontradiksjonskrav. I den forbindelse se hen til nyere forskning og eventuelle internasjonale studier knyttet til FNs traktatorganer.
4. Redegjøre for CRPDs materielle bestemmelser og vurdere hvilke rettigheter i konvensjonen det særlig kan ventes klagesaker om. Drøfte i hvilken grad komiteen legger til grunn en dynamisk tolkning av rettighetene. Analysere hvilke implikasjoner en internasjonal prøving av disse spørsmålene i mulige individklagesaker mot Norge vil kunne ha nasjonalt, herunder for private og for handlingsrommet til norske myndigheter på ulike nivåer. I den forbindelse blant annet synliggjøre eventuelle motsetninger mellom CRPD-komiteens syn på rekkevidden av konvensjonens materielle bestemmelser og norske myndigheters syn slik dette særlig har kommet til uttrykk i Prop. 106 S (2011-2012) om samtykke til ratifikasjon av konvensjonen, Innst. 203 S (2012-2013) og tolkningserklæringene Norge avga i forbindelse med ratifikasjon.

5. Redegjøre for hvilken vekt Høyesterett har lagt på synspunktene til FNs konvensjonsorganer i individklagesaker mot Norge.
6. Redegjøre for hvordan et utvalg av land, herunder de nordiske, vurderer protokollen og spørsmål om egen tilslutning.
7. Påpeke eventuelle lovendringer som vil være nødvendige som følge av tilslutning.
8. Sammenligne konsekvenser ved eventuell norsk tilslutning til CRPD-protokollen med konsekvenser ved eventuell norsk tilslutning til protokollen om individuell klagerett til FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), som beskrevet i advokat Henning Harborgs rapport til Utenriksdepartementet 16.9.2011, samt protokollen om individuell klagerett til FNs barnekonvensjon, som beskrevet i advokat Frode Elgesems rapport til Utenriksdepartementet 3.6.2013.

Øvrige forutsetninger

Utrederen skal ha et møte i oppstartsfasen for å motta eventuelle innspill til utredningen fra relevante aktører, herunder Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Likestillings- og diskrimineringsombudet og organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne. Utenriksdepartementet skal tilrettelegge for et slikt møte og med annen informasjonsinnhenting etter forespørsel fra utrederen.

Tidsplan

Konsekvensutredningen skal avgis innen 1. august 2015 og leveres i form av en rapport til Utenriksdepartementet. Utenriksdepartementet vil sende rapporten på alminnelig høring.